

Előfizetési ár: egész évre 12 frt, félévre 6 frt, negyedévre 3 frt.
Belgatási díj: 6-hasábos petit-sor 5 kr., bélyegdíj minden beigtatásért 30 kr. — A „nyilt-tér”-ben 4-hasábos petit-sor 20 kr.

Megjelennek minden kedden, csütörtökön és szombaton.

Az előfizetési pénzek s a lap kezelését illető minden tárgyak a kiadóhivatalhoz (Első magyar egyesületi könyvnyomda, 3 korona-utca, 18. sz. a.) intézendők. — Bérmentelen levelek el nem fogadtnak.

Pest, november 4.

Lehetetlen nem éreznünk, hogy a politikai fürgeteg, mely Róma fölött tornyosulni látszik, hazai egyházi viszonyainkra is visszahat, de egyszersmind, a vallási közös autonómia érdekei is közelről érinti.

E consequentia a római kérdést az interconfessionális érdekek kölcsönösségébe helyezi, s az alkotmányos szabadság egyik sarkalatos részét: a vallásit tolja előtérbe.

A solidaritás közössége, mely a különféle vallásfelekezetek autonómiáját ugyanazon feltételek és garanciák alapján növelte fel s iktatá az újabb törvényhozás cikelyei közé, nem engedi, hogy az autonómia, mint ilyen egyes felekezet kiváltsága, vagy egyes ország kegyence legyen csupán.

Egyetemes, általános jogelvé vált az, olyanná lett, hogy az éjszaki égöv alatt rajta elkövetett sérelem visszahat a déli népekre is.

Hosszú nevezetes történelmi alakulások fejleszték e következetességet ily rokonságra, s a történelem tud példát felmutatni arra, hogy, a hol a katolikusok vallási függetlensége az államhatalom részéről fenyegetve volt, ugyanakkor a protestánsok autonómiájára is nagy megpróbáltatások vártak.

A nantesi edictumot csak a gallicán előzmények után törölte el XIV. Lajos, s a hírhedt dragonádok, nem a katolikus vallási függetlenség aerája alatt szenyezék be a francia történelmet.

Ugyan e felfogás iratta apáinkkal a bécsi és linczi békekötési pontok közé a vallási szabadság törvényeit, s midőn II. József alatt a nemzeti elnyomatás, a vallási autonómia romjain tervezetett rendszeres sikerre emeltetni, a fenyegetett nemzeti függetlenség, a felekezetek országtörvényileg biztosított vallási autonómiájában keresett visszahatást.

Nálunk a vallási autonóm szabadságunk nagyobb értelme van mint bárhol.

S innét van, hogy a római kérdésnek specifeus magyar nézpontja a vallási autonómia lehet leginkább.

Várhatunk-e alkotmányos lendületet a pápa világi fejedelemségének elenyésztéséből? Nem tudom. De miután bevitatott tény, hogy a római pápa, a katolikusok lelkiismerete által, vallási függetlenségük öröül és tényezőjeül ismertetik; nem bírom feladni, — hogy az európai alkotmányos ér-

dekek és eszmék nyerhetnének valamit egy oly esélyből, mely a nép legnagyobb részének lelkiismereti függetlenségét és szabadságát, tehát egyszersmind az alkotmányos jogok egyik lényeges részét is csak veszélyezteti.

Ha a római pápa megszűnt souveraine hatalom lenni, a diplomácia bábjátékává válik, s a különféle kormányok vagy udvarok tudni fogják majd őt érdekeik részére megnyerni, s a lelki hatalmat politikai céljaik támogatására felhasználni.

Ekkor teljesülhet I. Napoleon terve: hogy a katekizmus támogassa a kardot.

A caesaropapismus első felvonása ott lesz megírva, ahol a pápa souverainitása megsemmisül.

Vác november 2.

Hogy az átmenetek egy rendszertől a másikba anomál helyzeteket állítanak elő, ez természetes, ebben semmi sincs, csak hogy azután minden igyekezetet arra kell fordítanunk, hogy ezen anomáliákból kibontakozzunk.

Nálunk azonban midőn a rendszerváltozás nyakunkra jött s minden a régi állapotban átvettett épen ezen átalakítás menete igen lassu.

En hiszem, mikor a néhai magy. kir. helytartó Tanács örökségén meg kelle a kinevezett miniszteriumoknak osztozni, nem kevés zavarodást okozhatott ama kényszerítés, hogy a vallás és közoktatás miniszteréből szántóvető gazdát is csináljanak.

Mert az csak anomalia még is, hogy a vallás és közoktatás minisztere egyszersmind mezei gazda is legyen.

Még nagyobb anomalia, hogy egy államminiszter egyes felekezet vagyónának kezelője és a kath. státus gazdája legyen.

Legnagyobb anomalia pedig az, hogy létezzék az államban vagyonkezelés miniszter kezében a nélkül, hogy az annak kezeléséről valakinek felelős legyen.

Mert szeretném tudni, hogy sajátképp a cultusminiszterium azon nagy vagyontömeg kezeléséről, mely most a kath. státus tulajdona, kezében van, kinek számol?

A pénzügyminiszter az állam vagyonáról számol évenként az országgyűlésnek. Erről a törvény gondoskodott.

De a közoktatási miniszterium, mely szinte igen nagy vagyont kezel, kinek számol ma?

Az illetékes tulajdonos meg van, de az oly nagy tömeg, mely functionak gyakorlatába csak akkor léphet, ha helyes szervezkedéssel közegeit felállítja, melyek nevében és érdekében működhetnek. Az mint az állam maga csak közgeiben él és működik.

És ezen anomál állapot, ha soká tart, beláthatlan complicatiók szülszölje lehet.

A mint e vagyonok kezelését a magy. kir. helytartó Tanács átvette, azonnal azon desolált állapotok megszűntetéséhez fogott, melyekben e vagyont találta.

Őt igazgatóságot állított fel. A létezett rendelkezések halmazát felvettette, új rendezés s a kezelés jövőndő szervezésére nézve munkálatokat tett, a hátralékok iránt törvényes lépéseket tétetni határozott. Ez is most áll az átalakítás pontján.

En nem hiszem, hogy ezekben a miniszter valamit tegyen; mert a jogos tulajdonos akaratán kívül nem is tehet.

Az 1790-ki 26-ik tezik 12 §-a a katolikusokat is biztosította saját egyházaik, iskoláik s alapítványaikhoz tulajdon jogában, s az akkori birtok állapotot vette zsinormértékül.

Az 1848-ki XX-ik tezik felállította a vallásfelekezetek tökéletes egyenlőségét.

Ezen rendelkezés első elengedhetlen postulatuma, hogy a magyar katolikus közönség önálló kormányzata azon állásba helyeztessék, mint a törvény a többi vallásokat találta, s ezen önkormányzati jog corollariuma hogy saját elidegeníthetlenségében nem volt vagyónáról maga rendelkezék.

Ennek pedig logikai következése az: hogy minden más rendelkezés, bárki által történjék: jogtalan.

Ha pedig ez igaz, mit tagadni igen nehéz volna, akkor a kezelés természetéből folyólag számtalan complicatiók támadhatnak, s támadnak szükségkép, minél tovább halad a rendezetlenség ez állapota.

Nem említeném ezen ügy kényes voltát fel. Nem nagy dolog bevárni azon csekély időköz, melylyel biztatva vagyunk, midőn a kath. státus mint olyan fölléphet, s első életjelét adja. Azonban a mint az ügy maga szíven fekszik, ép oly mértékben tiszteltem a mai cultusminisztert.

Minő cultusminiszterek lesznek jövőben, azt az Isten tudja csak. Most oly kezekben van e miniszterium, hol tehetség, fenkölttség, buzgóság s jó szándék, teljes mértékben megvaunak.

De ha ennyi nemes tulajdon sem védi meg — mint ez természetes, sőt épen ezért talán — hogy legjobb szándéka félre ne vezettessék, mint például a középtanodák rendezésénél, mennyivel inkább ki van ennek téve, foglalkozásaitól oly idegen téren, mint a birtokok materialis kezelése.

Ha iskoláinkat helytelenül rendezük, megneptelentjük azokat, s ezzel az ivadéokban irtjuk ki a katolikus szellemet, s vallása iránti buzgalmat.

Ha azok alapjainak, s eszközeinek rendezését hibásan intézzük, a felekezet vagyonerejét

gyengítjük, s utóvégre a fogyatkozás saját zsebeink segélyét fogja igénybe venni.

Nem csekély fontosságú ügyek ezek.

Ezen csak az segít, ha az anomáliák sürgősen megszüntetnek, s a kath. közönség működésbe lép, addig pedig közbeneső intézkedések által a statusquo nem zavartatik meg.

m . . . n.

Hadjárat a politika terén.

V.

Összeállítottuk lapunk útosó számában a vezér utasításainak egyszerű teteleit a szélső bal politikájára nézve.

Kell-e magyaráznunk, mikint függ össze ez utasítása működéssel napjainkban?

Olvasa meg bárki lapunk oct. 29-ki számában azon borzasztóságokat, melyet ket napjaink állapotáról a Magyar Ujság minden száma elsorol, s látni fogja, minő szenvedélyvel, minő következetes átközdöttséggel szórja az elégtelenség magvát az országba.

A vezér neki szavai szerint: Jehova Messias s Isten tudja mi, kifosztja a keresztény mysteriumok egész terminológiáját, hogy számára elnevezést s képeket találjon.

Ellenkezőleg Deák s a többségre, Kemény s íróársaira Bonis s Szabolesra nincs az inurbanitásnak szava, melyet ki ne merített volna.

Ez történi a sajtó utján. A hatóságokban pedig:

Heves megkezdte az új sanctionált törvények elleni manifestatiót.

A kormány felszólt, s Heves elég józan volt azt megváltoztatni.

Erre a vezér azt intimálta, ne akadjanak fenn Hevesen, folytassák.

Ezt követte Szaboles, Szatmár, Abony és Eger, s két város közvetve belekeverte a megyéket is Pestet és Hevest.

Három megye két város mulandó tüntetése: az egész eddigi hódítmány.

Egyidejűleg indult meg a lapokban a béke-agitatio és a francia szövetség elleni izgatás.

Nem történt-e tehát, mennyire csak lehet, minden azon irányban, mint előírva volt, s rajtok mult-e, ha nagyobb sikert nem arattak? A szélső bal

Nem-e követett-e mindent el a közösgyi transactió meggyölöltetésére a néppel?

Nem mindent Kossuth melletti tüntetésekre?

TÁRCZA.

Pest, november 1.

Mint kis gyermek a karácsonyestét, melyen a dajkámese szerint aranycsokiban angyalkákat lát — így vártam én ma a nap nyugtát.

Egész nap szokatlan ború, szeszélyes izgatottság zaklata kedélyemet. Kedy, remény elhagyni lát-szanak ifjú barátjokat, — szívemet.

Ha szobámban valék, képzetem alakokat idézett, elő kik már nincsenek. Butorom ropogott, s mint-ha ismerős lépteket hallanék körülöm, kedves hangokat, figyeltem minden irányban, arcom sápadozni, szívem remegni kezdett.

Az utcára mentem. De itt is furcsa színben találtam a világot.

Az ismerő leverten üdvözölt, a jó barát búsán jött felém, jobbja, melyet megszorított, remegett, s midőn tartóztatva őt, beszélni akartam, zavarodottan mondá, hogy siet, dolga van.

Aztán mintha Európa minden mezesbárosa itt emelte volna fel sátorát, szememmel nem nézhettem végig a „keresési uton”, ponyva s kúpok álltak el a tekintet útját.

Hát meg az a tömörked virág, a millio és millio koszorú, azt hívem, királyok menyegzőjére készült a világ, letépi az utolsó ősi lombot is, hogy annál szebbé tegye a násznapot. . . .

Mindenki futott, mindenkinek volt tenni valója. Hanem vizsla szemem, az emberek sürgős-forgása között is, kileste a lelkek gondolatát, a kebel lüktetését. Láttam, hogy titkolnak valamit az emberek. Tiltott érzelmek? Feltett viszonyt? Nem tudám.

Phraenológiám csak annyit engedte észlelhetnem, hogy az arczizmok szokatlan formákban vál-

toznak, s hogy erős elfoglaltság vesz erőt a lélek fölött.

Kíváncsiságom kandivá tett. Az emberek után mentem.

Gyanítom, valami érdekes rendez-vous vártakozik mindegyikre. S ezt hinnem annál több indok lehetne, miután csaknem mindenki koszorít vagy csokrot szorított kezébe.

Azonban regényes gyanum csakhamar bámul-latba, ment át. Egyszerre, egy utcán ennyi embert soha sem láttam. Minden utcaköze két lépés juthatott egyszerre.

A zsidók futása Egyiptomból ilyen lehet.

Csak a fogatok boszantának még mindig. Koszorizott fiakkerek, szalagokkal elborított uri kocsik, versenyevő törtettek a néptömeg között előre. Mintha Caesar diadalmenetére siettek volna, megkoszorizni a legiöt, s a hőst.

De végzetemben végtére is meg kelle nyugodnom.

Midőn elhagyták a vámsorompót, s letértünk az utról, mely Soroksár felé visz, rendkívüli látvány tñnt szemem elé. Egy lángvilág, tűzhegyekkel, fénylő utakkal, házak égő falakból, szikrázó kéményekből, emberek úszkókkal, fáklyákkal, mozogva mint villitáncz.

Csend nyugalom uralgott az egész teremés fölött. A hold, felhők mögöl nézte a szokatlan ünnepélyt; bágyadt, bús tekintete nem vonzott mint máskor.

Hosszú, kopott fal mellé, jutánk. Az út itt szűk, a menők összeszorulnak. S a nagy szorongatás után fellélekzünk, midőn egy nyitott saskapun beléptünk.

A keresési temető állt előttem, a gyászpompa és hallotti fény teljes bűbájában. Ez a hallottak estéje.

Az élet felkeresi a halált, az idő az öröklétet, a test a lelket, a halandó a halhatatlant.

Egy új, titokteljes költészet, tele nagy gondolatokkal, erővel lép itt ma elé, s hited, meg-lyet az anyaemlőn szivál lelkedbe, ha az élet-

csalódásai között elhagyott volna, itt visszatér hozzád, s érzéd annak boldogító hatalmát.

Mennyi fájdalom pihen itt, mennyi remény hever itt romokban! A szeretet újra föléled az elfeledett sirhanton, a bánatot feltépi az emlékezet.

Élni tanulunk-e itt, vagy halni? Nem tudom.

Az emberi hatalom, a nagyratörő vágyak, a hír káprázata, a dióség fénye, férfiak kik eszmékért éltek; nők, kik szerettek; lábaid alatt hamvadnak; s a por, melyet itt az ősi szél szemedbe vág, csak úgy bántja érzékeidet, mint a puszták homokja!

És mégis, mennyi kegyelettel járunk e hantokon, mennyi megnyugvással nézzük a dombokat, melyek alatt halottaink a halál álmát aluszzák.

A római urnákban őrzé kedveseinek hamvát, de elhunyt reménye nem tudott éltető gondolatot meríteni az edényből, mely sötét volt mint az enyészet.

A keresztény nem hamvait, de emléket őriz halottainak, s nagy tanokon, vigasztaló gondolatokon lel megnyugvást a halál emlékei előtt.

Az elválás csak rövid mint az álom, a viszontlátás örök mint az élet.

A kereszténység eme tanán fejlődött a társadalom, mely elfogadá a lélek hallhatatlanságának dogmáját, s e dogma nagygyá, virágzóvá emelte a társadalmat, erőt adott, a csüggedő törekvéseknek, hitet a kétkedőnek, eszmét a lángésznek.

S ha látod e napon, mint zárandokol ur, szegény, tudós tudatlan, a sirokhöz, mint borul ott a keresztre, s mint könnyez és imádkozik, nem fogod eltagadhatni, hogy daczára egyesek tévedéseinek, az egész társadalom nem vesz té el hitét, nem mondott le a vallásról.

A vallás megnyugtató tana, itt a sirok között ma érthetőbbé, nagyszerűbbé válik. Érez-zük, hogy a nyers anyag nihilismusától szabaddit az meg, s emberré emel, midőn halhatatlanságra tanít.

A materialismus, mint tudomány, mint böl-

csészet itt ez estén meghal, s a kik virágokat tűznek a sirok fölé, gyertyát gyújtanak a dombokon, azt tanusítják, hogy a kebelnek vágyait a lélek küzdelmét a rideg sir elfojtani nem képes.

Érdekes a járdalat, mely sirtól sirtók történi.

Kiknek halottaik vannak, ott ilnek a dombon, mintha visszaigézni akarnák a kedvest, hogy véle társalognának.

Ar árva panasztát, az anya fájdalmát zokogva rebegi. Minden sirra jut gyertya, jut virág. S melyet ápoló kezek nem dízitének fel, arra az ősz hint levelet.

S ha szét nézsz magad körül, s gondold, hogy megérdemli a gyászt a szülő, ki életén át gyermekeiért fáradt, nélkülözött, a gyermek, ki hálás volt, a testvér, ki szeretett, s gondolataid sirokon akadnak meg, hol senki sem gyászol nem imáz, s a tömeg hidegen lépdél előttük, ha a megnéztéd, kik nyugosznak ott — ismeretlen bánat jó szivedre.

Itt egy író fekszik, ott egy pap — mindkettő elfeledve.

Különös osztályrész, egész életén át ön lemondással áldozni a lelki és anyagi boldogság a nemzeti hírnév, és felvilágosodás érdekeinek, s a siban elfeledve fektüdni, s csak a Mindentudótl várhatni emlékeztet!

Harangok zúgása borul a temető fölé, szent ének hangjai emelik a lelket, a halál árnyai enyésznek, a mi földi, mint idegen salak mállik le rólunk, új élet, új virágzás reménye dobogtatja a kebel.

Ez est nem a halálé, nem az enyészeté. Az élet, az öröklét ül itt diadalát. Az eszme, a szellem lép elő a homályokból, hogy megvilágítsa azt, ami sötét. A társadalom nagy regeneratiók ünnepét ül, mely a szellemé, a léleké, s ennek képesán az eszméje, a tudásé, a gondolkodásé.

A lélek szellemisége, a szellem civilisatóri hatalma, a civilisatóri szellem-erkölcsi jelleme e napon ténynyé válik a sirok között, s a vallás megszenteli a haladást.

terjedel
esztés a
st került
me azt a
sténemet,
munkák,
lin talán
mely kü-
g jobban
gy becsé
nt a esu-
lelet egy
a kellő
fogana-
etekre le-
tót óhajt
y Feren-
nyozóját,
Vámbé-
a görög
a székly
vian a bi-
asztatott,
akadémia
s költés-
mint egy-
nizsterhez
a budget
a. Az útra
vagy má-
Szász
alkozó al-
szonyok,
a Felső-
ete báró
a, kedve-
nek véli
s ha ez
adni a to-
értelkez-
dott.
bizottság
s István
zenetör-
szükséges
ál eszkö-
Kérelme
vetkezett.
a alapsza-
gy maxi-
et, hogy
mentek.
tett tehát
hely e ba-
éli, hogy,
fogadása
eszi szük-
obb pont-
— kül-
ny átvizs-
kivitelre
bizottság
ezen tízen
viselő: a
elkezett, s
(Bp. K.)
t) m. hó-
kor, a szo-
közli
lik, hogy
gyetérte.
következő
nak világi
em állana
em csakis
meghatá-
világi ha-
sak. E sze-
n, a fran-
en beavat-
onai teen-
légiót fel-
zországhoz

	Tartva
50	90
1	14.50
28	10.75
28	94.75
26	93.75
75	100
50	84
0.50	81
8	99
2.80	104
4.40	124.60
0.45	49.50
5.94	5.95
0.96	9.97
3	184
2	122.25

Tegyük fel, hogy e czélok sikerültek volna az ország több vidékein, s azt látna a külföld, mint czélozva volt, hogy:

Magyarország az Ausztriai kapcsolatba beleunt.

A közösügyi kiegyenlítést gyűlöli, Kossuthhoz s törekvéseihez makacsul ragaszkodik.

Az Ausztria izoláltsága mellett agítál — A keleti mozgalmak iránt teljesen közömbös —

Eltűri, hogy az Orosz a Bánátban s Szerémségben igazasson. —

Ez-e az út, hogy a teljes (?) 1848-at megnyerje?

Ily játék nyilván üzve uraim — nem megyen.

Nekünk tisztában kell lennünk czéla-inkkal, ennek eszközeivel s működésünkkel. —

Látni kell az országnak, mit akarunk mi és ti.

Azoknak, kik őseink ősvényén, a hagyomány s történeten állunk, kik a sanctio pragmaticát ismerjük alapul, kik 1848-al a korona egységét s kapcsolat épségét valljuk politikai hitünknek, azoknak sorsa Ausztria felépüléséhez van kötve.

Azoknak a kibékülés megszilárdításán koronázott királyunk bizalmának megerősítésén, lajthantuli szövetségeseink érdekeinek kiegyenlítésén kell őszintén dolgozunk.

Azoknak nem szabad Európával — a külfölddel — láttatni Kossuth tüntetéseiben a szakadási vágyakat.

Azoknak nem lehet békét óhajtvá akkép agítálni, hogy a békevágy s háborútolí ir-
tózat Ausztriának nyilván működő elleneit fel-
bátorítsa ellene a halálcsepást intézni.

Azoknak nem lehet oda dolgozni, hogy Ausztria ily komoly időben válságos eshetőségek küszöbén szövetséges nélkül izoláltan maradjon. —

Azoknak, kik uralkodókkal őszintén kibékülünk, tudni kell, hogy Ausztria, azaz azon keleti birodalom, melynek terjében, erőben s befolyásban ma már mi egyenjogú felét tesszük — hogy e birodalom európai feladata — sulygyen fenntartása.

Ezért Ausztria európai szükségesség. Szűnjék meg Ausztria ezt teljesíteni, lételének alapja rendült meg, s össze kell omolnia.

És ezen sulygyent ma ki fenyegeti? Első sorban az orosz a keleten, s valószínűleg szövetségese a porosz ott is, Europa szívében is.

S ha a francia magára hagyatják, ha Ausztria izoláltan marad, a Török mar-
talékul vettetik, ki fog az áramlásnak később ellenállhatni? Miért van Ausztria?

A politika kül- és belviszonyaiban ezer szálakkal függ össze, s minden egy láncolatlan kapcsolatban van egymással.

Nem a szélső balnak, de nekünk van békére leginkább szükségünk. Azoknak kell béke, kik megnyert alapokat hasznosítani, nem kik távoli vágyakat elérni akarnak. A rend és fejlődés, nem pedig a felforgatás embereinek kell a béke.

A háborútól ennélfogva nem irtózik senki jobban mint mi.

De épen mert béke kell, akarunk ellen-
neink nyilvános törekvései ellen Ausztria-
nak oly s annyi szövetséget, mennyi ellen-
ségeit sakkban tartsa.

S ki lehet Ausztriának ezen szövetségese?

Tán az orosz, vagy a porosz, kik már a keletet részben behálózták s utolsó időig oly kézzelfoghatólag működtek; vagy az angol és francia, és a török?

A szolgálat éveiben mindig azt óhajtot-
tuk, hogy Ausztria a nyugattal, s szellem-
vel lépjen állandó frigyre s elvonassék az éjszak — a szent szövetség — közösség-
től, és most midőn az események hatalma oda tereli kényszerűleg, tiltakozunk ily szö-
vetkezés ellen.

Azon években, midőn Napoleon Ausztria megaláztatására mindent elkötetett, mi nem voltunk azok, kik Napoleont bálványoztuk, de ti.

És most miután Napoleon érdekében az fekszik, hogy Ausztriát erősítse, akkor is-
mét ti álltok fel a Napoleoni szövetség ellen.

Ausztria megtörése, a mi megtöré-
sünk is, kik a sanctio pragmatica és az 1848 terén állunk, s kik nem akarunk nemzetünk hitével, szavával, s az Isten jó-
voltából helyreállított béke malasztival kár-
hozatos játékot üzni.

Még egy szó a francia szövetségéről.

A „párisi találkozás“féle cikkben a francia szövetség mellett szólaltunk fel; kie-
meltük pedig a francia szövetséget azért, mert az a jelen viszonyok közt Ausztriára nézve nem csak a legtermészetes, de a legértékesebb szövetség is.

Találhat ugyan Ausztria a többi hatalmassá-
gok közt is természetes szövetség-társakat, mint például: Angol, Törökország s a t. de egyiket sem, — melynek szövetsége oly hatalmas támaszt nyújthatna Ausztriának, kultáadás például: Muszka-porosz koalíció ellenében, mint a francia-
Dicső, szabad és gazdag nép az angol s ha-
talmas par eminence a tengeren; de egyesült orosz-porosz támadás ellen, aligha nyuj-
tana elegendő segílyt.

Hangsúlyoztuk, hogy csak védsvöve-
get tartunk szükségesnek, nem pedig támadót; de ezt multhatlan szükségesnek tart-
juk Ausztria és Franciaország közt, ne hogy Ausztriát ismét elszigetelve lépjk meg a minden oldalról fenyegető külföldi események.

De vannak, kik még a védsvöve-
ségi veszélyesnek tartják különösen Napoleon esá-
szárral; azt állítva ugyan is: hogy az ily védsvö-
vetség kihívás volna Orosz és Porosz-
ország ellen, és ez utóbbiak ellenszövetsé-
gét vonná maga után.

Mintha biz ez oly baj volna? — az orosz-
porosz szövetség (nemely eventualitásra) alkal-
masint ugy is meg van már kötve titokban, és így provocatúra nines szükség.

Itéljük meg a dolgot biggadtan, részrehajlat-
lanul, nem a Napoleon elleni gyanu vagy gyűlölet szemüvegén! vajjon mi bátoríthatná fel inkább Orosz, vagy Poroszországot az Osztrák elleni táma-
dásra, ha azt adandó alkalommal elszigetelve ta-
lálná? vagy pedig egy hatalmas szövetségi baj-
társ oldala mellett, mint Franciaország? alkal-
masint, hogy ez utóbbi esetben háromszor is meg-
gondolná, vajjon belékössön-e Ausztriába?

Van ugyan az antinapoleonistáknak egy két ellenvetésük, mely megerdeuli a megfontolást; az egyike az, miszerint ha Ausztria Napoleon-
nal szövetezik, ez könnyen kedvet kapna Po-
roszországba kötni, és Ausztriát ismét oly há-
boruba keverni, mely a francia nép előtt ta-
lálán népszerű volna, de igen népszerűtlen Europa másik részén, különösen a német népfaj előtt.

Természetes, hogy kik, ily ellenvetést hoz-
nak fel, azt tesszik fel felségs Királyunk és tanácsosairól, hogy Napoleon esászár barátsága kedveért minden általa dietált pontokba belé-
fogunk egyezni, s nem fogunk éber figyelemmel őrködni a fölött, mi netalán a Fejedelem méltóságába, vagy az országok és népek érdekeibe titkóznék.

De ez urak megszokták a bizatmatlan-
ságot, ha hibázott Bach és Schmerling s vagy épen nem, vagy hibás szövetségre léptek; hi-
házní fognak a felelős kormány férfiak is.

Elég az, hogy nekik nem kell szö-
vetség Napoleon esászárral! hogy mi okból, ezt egy nagy része alkalmasint maga sem tudja; elég ha elmondja ez vagy amaz ellen-
zéki képviselő vagy vezérezikíró phrásisai után.

Mi a védsvöve-
ségi és elővigyázattal használva, több biztosságot látnak Ausztriára nézve, sőt az Európai békére is, mintha elszigetelve és ön erejére hagyva ma-
rad, kitéve a prédát keresők vágyainak.

De minthogy a legszelidebb védsvöve-
ségi megvan az éle, az, ha már előbb utóbb ki-
tűntetni kell, ne a békés hajlamu civilizált né-
met elem ellen legyen irányozva, hanem a támadni és hódítani vágyó panslavismus, vagy a támadó porosz-caesarismus ellen. Az esetben a háboru nem lesz népszerűtlen.

Mi az orosz kérdést illeti, az ugyan aligha háboruba keverné Ausztriát azért, mert Napoleonnal vél szövetséget kötött.

De fessék a francia védsvöve-
ségi sötét színben, a soidisant szabadelvttek, azt nem tagadhatják: hogy az ily szövetség, ha ehhez a hatalmas Anglia is hozzájárul, új re-
ményt nyújt a szabadság, és vallásilag letipott Lengyelországnak.

Mihelyt e hármis szövetség megkötöttét, közeleg az idő Lengyelországra nézve szintugy, mint a szabadság, és vallási türelmesség bará-
taira, nézve, melyben a hála könyei közt fohászko-
dhatnak az Urhoz, és elrebehgetik: Feltámadt Lengyelország!

P. I.

Az irodalom és a nép.

A legújabb időben Németországban kezdik ta-
pasztalni, hogy a közmiveltés folytonos haladá-
sával és terjedésével az irodalom épen nem tart-
lépést. A német irodalom a népből keletkezett ugyan, de nem tért vissza a néphez, nem szívár-
gott a nép lelkébe. A német irodalom nem virág-
zott fel a fejedelmi kegy melegítő sugarainál, sőt

inkább csak a nép legjavából nőtt ki, de mit tud a paraszt, a kézműves, a katona pl. egy Lessingről, egy Schillerről, Goethéről s az irodalom többi hőséről? S a tudósok közt is hányan vannak, a kik az irodalommal keveset gondolnak s legfeljebb csak a szakmájokhoz tartozó munkákat ismerik! Raumer beszéli, hogy egy papjelölt, ki az egyete-
met volt elhagyandó, Lessing egy véleménye felől kérdezte, válaszolta: „Lessing! azt nem ismerem, irt az is valamit?“

Az irodalom népszerűtlenségének okát egy-
részt magában az irodalomban keresik, mely tar-
talomra és alakra nézve sokkal több ókori és böl-
észeti clemtől van áthatva, mintsem a nép előtt érthető s nyének megfelelő lehetne. Így pl. Goethe legtöbb drámája soha sem lehet népszerű. Hányan vannak, a kik hosszabb commentárok nélkül meg-
értik „Faust“-ot, vagy „Iphigeniát“, stb. — hogy Lessing, Herder, Wieland munkáit, Klopstock ma már majdnem egészen feledésbe ment „Messias“-át és drámáit ne is emlitsük? Egy másik oka az is, kolában fekszik, hol a latin és görög nyelv tul-
nyomó miveltetése a hazai irodalmat háttérbe szorítja. Az elemi tanodákban az ifjúság az ó-testa-
mentum hőiseivel ismerkedik meg, de saját nemzete hős tetteiről keveset hall. Az egyetemeken pedig a szaktudományok mellett a hazai irodalom szintén csak igen alárendelt szerepet játszik. A tanügy korszteri újjászervezésétől várják a németek a nép újjászületését s így ezen baj orvoslását is.

Ilyen és hasonló gondolatok saját hazai iro-
dalomunk jelen viszonyait juttatják eszünkbe. Ne-
künk is elég okunk van, hasonló panaszokra fa-
kadni. Nálunk is a munka belbecse megfordított arányban van keletjével. Mennél tartalmasabb a könyv, annál kevesebb olvasója, s még kevesebb vevője akad. Mint értesültünk, Teleki „Hunyadiak kora“ nagyszerű művének első kötete 1100 pél-
dányban kelt el, a második kötet már csak mint-
egy 800, a harmadik csak 500 vevőre talált, s a negyedik kötetet már csak egyesek vették meg. Szalay „Államförtiák és szónokok könyve“ csak két évtized lefolyta után részesült 2-ik kiadásban, és hány más becses könyv van, a mely még ilyen szeresére sem tarthat számot? És ha szépiro-
dalomunkra tekintünk, hányan olvassák ma pl. Vörösmarty „Zalán futását“ és drámáit, — hányan és kik Köleseyt, a Kisfaludyakat s a többieket, kiknek munkái tartalomra nézve nem avultak el s mégis ezelőtt bizonyosan sokkal nagyobb ke-
letnek örvendtek, mint most! S a felsőbb körök-
ben még megjárja; ott irodalmi nagyjaink leg-
alább névről ismeretesek, de a szoros értelemben vett népnél! A francia paraszt tudja Béranger dalait, az orosz hajós tudja Tassóját, a régi görög megtanulta Homert stb. de mi nem mondhatjuk, hogy a magyar jobban ismeri Petőfit, mint pl. a német nép Uhlandot, vagy Rückertet, vagy Arnd-
tot. Valóban Petőfi munkáinak eddigi keletje és elterjedése nem igen kedvező arányban áll a ma-
gyar nép jelenlegi számával; — Petőfinék Zilahy által irt életrajza csak néhány száz előfizetőre ta-
lált. Hát többi költőink!

Azon magyar családok számát, melyeknél pl. a Heckenast által kiadott „A magyar nemzet clas-
sikus íróit“ megtalálók, bizonyosan túlhaladják azoknak ezrei, kik előtt ugyanezen íróknak még nevei sem ismeretesek.

Irodalmi miveltésünknek még nincsen elég széles alapja, mert csak a felső körökre támasz-
kodhatik, nem pedig a népre. De míg ez utóbbi nem válik lehetővé, addig irodalomunk, nemzetisé-
günk jövője nines biztossíva; addig nemzeti köziz-
lés nem fejlődik ki, a legemesebb szellemi termé-
keket hitvány iratok özöne fogja kiszorítani, a köz-
miveltés el-elmarad, s az irodalom satnyulni, vagyis inkább csak tengeni, mint élni fog.

Van ugyan elég folyóiratunk, elég — haszon-
talan és hasznos — lapunk, de tartalma ez utóbbiaknak is szakadozott s darabos, mely — ha alapos s összefüggő ismeretrendszerekre nem támasz-
kodik, hiú tudákoságot idéz elő.

A kanalonkinti adagokban nyújtott ismeretek, mint azokat a lapok utján kapják, soha sem pótol-
hatják a rendszeres s átdolgozott gondolatössze-
geket, melyek csak könyvekben találhatók. A lap-
irodalom csak „röpülő“ irodalom, melynek élete a nap viszonyaitól feltételeztetik.

S ki segíthet nálunk is ezen, oly sulyos bajon? — Mindenek előtt az iskola. Irodalmi nagyjaink neveinek már az elemi iskolában kellene vizhan-
gozniok, már az iskolás gyereket is, legalább iro-
dalomunk előcsarnokaiba be kellene vezetni, hogy azután annak belsejébe vagy önmaga vagy más karján bejuthasson; s így az elemi iskolától kezdve egészen az egyetemig mindenütt a magyar szellem régi és újabb remekeivel találkozzék. Legyen a hazai nyelvnek és irodalomnak annyi órája a köz-
éptanodában, mint a latinak; legyen a magyar irodalom az egyetemen is kötelezett tantárgy, s akkor majd remélhetjük, hogy idővel elérjük azt, a mire nekünk sokkal nagyobb szükségünk van, mint bármely más nemzetnek: irodalomunk terjedni és hatni fog a népre, s a nép visszahatni az iro-
dalomra. S akkor, de csak akkor lesz valódi nem-
zeti irodalomunk, s ezáltal valódi nemzeti miveltésünk is.

De midőn néptünknek az irodalomhoz való viszonyát fejtegetve, azon szomorú eredményhez jutottunk, hogy nálunk is az irodalom csak egyes körökre, nem pedig a népre támaszkodván nem mutat fel oly elterjedést, mint a minőt sok tekin-
tetben kívánatosnak találánk, s hogy ezen bajon segíteni mindenekelőtt az iskola feladata: jól tudtuk, hogy irodalomunk népszerűtlenségének egyik másik főoka magában az irodalomban rejlik.

Statistikailag kimutatott tény az, hogy Ma-
gyarországban aránylag több ember tud olvasni, mint sok más országban, sőt több, mint pl. magá-
ban Franciaországban, s még sem mondhatjuk, hogy hazánk közmiveltésége a francziákéval ugyan-
azon színvonalon áll.

Ha elméletileg nem tudnók is, ezen tény bi-
zonyíthatja, hogy a nemzet miveltésége nem csak attól függ, hányan olvasnak, hanem inkább attól, hogy mit olvasnak.

Továbbá kétségtelen tény az is, hogy pl. Fran-
ciaországban a tanügy tudományos tekintetben is általában véve sokkal rosszabb lábón áll, mint nálunk, s dacára ennek ott a miveltés sokkal magasabb, mint a miénk.

S mért van ez így?

Ott az irodalom pótolja azt, a mit az iskola tenni elmulaszt; ott az irodalom népszerű.

A legkitűnőbb francia írók iparkodnak leg-
melyebb tanulmányozásuk eredményeit is oly alakba öltöztetni, mely mindenki előtt érthető, s mely mindenkre vonzó hatással bír.

Logikai könnyűség és aesthetikai szépség, ez a francia irodalom népszerűségének alapja, titka.

S ha nem tagadhatjuk, hogy ezen az úton sok o-
ly tan is szivároghat a népre, mely képes annak érkeleseit megmérgezni, másrészt az is bizonyos, hogy ezen az uton jutnak hozzá a gyógyító ellen-
szerek is.

Ha pl. Renan bámulatos eredményének leg-
nagyobb részét épen csak vonzó irányának köszön-
heti, ott van ama számtalan irat, mely hasonló ké-
peséggel s nem kevésbé vonzó stílussal ellene sikra száll.

Ha Szalay „Magyarország története“ vagy Teleki „Hunyadiak kora“ oly stílusban volnának írva, mint pl. Macaulay „Angolország története“ vagy Thiers munkái, ki tudja, nem találánánk-e százaszszor annyi olvasót, mint most. Mert a nép ezen tekintetben mindenütt egy s ugyanaz.

Míg Németországban pl. egy Lessing, egy Klopstock stb. a nagyobb közönség előtt ismeret-
len, addig Zimmerman egyes népszerű tudomá-
nyos munkái rövid idő alatt használt több ki-
adást értek.

S így van nálunk is. Nem tekintve Bu-
csán szky kiadványait, melyek 30—40 ezer pél-
dányban nyomtatnak, de természetesen tartalmuk-
nál fogva a nemesebb értelemben vett irodalomhoz nem tartozhatnak, nálunk is annak van keletje, a mi népszerűtlen alakkal bír, pl. a regényeknek, a meséknek, a „Vasárnapi Ujságnak“ stb. míg pl. Kölesey, Toldy, Hunfalvy stb. munkáit csak keve-
sen ismerik, s az akadémiai nyomtatványok por-
ban hevernek.

A kik nálunk képességre, ismeretekre nézve a nemzet tanítóit tudnának lenni, azok nem irnak ugy, a mint a nemzet inye megkívánja; és meg-
fordítva, a kik a népek megfelelő módon tudnának írni, azok nem bírnak oly ismeretekkel, melyek a népek kellenek.

A hol alapos tartalom van, ott hiányzik a nép-
szerű forma, és a hol ez utóbbi meg van, ott hiány-
zik amaz.

Ezen két hiány okozza a magyar irodalom népszerűtlenségét.

S ki segíthet ezen bajon?

Mindenekelőtt magok az írók. A magyar közmiveltés sokkal gyakorlatibb irányu, mint-
hogy neki a német szellem mélyébe megfelelően, de e mellett sokkal alaposabb, minthogy a fran-
cia könnyűséggel megelegedhetnek.

Nekünk a német szellem alaposágával a francia elődai modor könnyűségét kell párosíta-
nunk.

Tanuljuk el a németektől a tartalmat s a fran-
ciaiaktól az alakot.

S e kettőt szemmel tartva honosítsuk meg a külföldi tudományt irodalomunkban, mert a mostani kor nem éri be a novellákkal és versekkel, hanem egészségesebb táplálék után sóvárog.

Iparkodjunk tanulni a miveltett külföldtől s azután tanítani otthon: legyen elménk mindenütt a hol miveltés van, csak keblünk legyen mindig, — itt a hazában; legyünk eszünkkel kosmopoli-
ták, de szívünkkel — hazafiak.

A törvényhozás működése.

A képviselőház tegnapi ülésében napirenden folytatólagosan a miniszteri eljárás felett kimondandó helyeslés vagy nem helyes-
lés volt. Első szolt hozzá Pulszky Ferencz. Ele-
mezi Eger városa tettét, mely ugymond széles jó kedvében (zugás a baloldalon) bizalmat sza-
vazott azon egyének, kinek neve nemcsak 48 czal,

de 49 ezrel is szoro-
nisterium eljárás

G h y e z y Ká-
azon kérdésre fele-
vajjon a miniszteri
idézők, birnak-e
hogy a többségre
kötelessége is a ke-
ezt nem tehetné,
szönyegen levő t
kormány eljárásá-
előtt, hanem meg-
megyét, 2-szor, me-
adott törvények,
hazai törvények,
hozzájáruljon a
behozta újra a l
többi részében Eö-
kynak egyes állí-
és azon óhaját feje-
gyék rendezése, ve-
gyalás alá.

12 órákor Sö-
Midőn ezen s
mindig tart.

A kormány

Vallás-
nisterium
ginem esse delectu

A mult alkal-
hogy általában vé-
mely nyelvnek jó
lati kezelése kö-
Azaz lényeges
és nyelvke-
Ezen különbö-
sikai nyelvekről v-
T. i. ezekre
nyelvre nézve is
Képesség-e
Ezen kérdésre
1848. előtt a
zelésének volt a
némi észszerű — e

Hol beszélt
a megyei gyűlésnek
curiánál-e? a helys-
men-e? az akademi-

De igen! a l-
ség még ma is — a
Ezt és csakis a
kolására, hogy ez
a latin nyelvet u-
tani.

Azonban e z e
A magyaror-
száma körülbelül
nyan fognak lépni
A legjobb ese-
Tehát, ha a la-
ezen okból tanítva
Czészertől e ne-
ifjút éveken át
mely reájok nézve
életpályájukat tá-
sége?

Azonkívül al-
ról bővebben érte-
papokkal, a kik e-
tak, hogy ők ez
elégedve az új k-
És pedig ne-
Azon gyakor-
ben, a melyre egy
megszerzi magána-
dón a seminariu-
kat négy éven át

Sőt annyi biz-
ilyen azon latin
dalomból és plan-
tuitatesekből me-
Vagy pl. deus
stb. nem egészen
mythológiában, hi-
S e szerint, mi
kifejezéseket azon-
lyel azok a róma-
esetben nem is vol-
Lám, már ez
annak kimtatásán
képeségnek
dákban, még a kat-
Hisz épen a cle-
nek tudományosan-
sé. A tudomány-
— fogalmakból, es-

De ime, a mi
még hozzá tesszük
melyeknél fogva
a latin nyelv vol-
kezés nyelve, ug-
nem érti, sem tör-
nem ismerheti, akk-
hogy nálunk a lat-
bir, mint a görög.

lomhoz való eredményhez csak egy-két évvel ezelőtti sok tekintetben ezen bajnok eladata: jól végzették a munkájukat, hogy a többségre jutott pártnak nemcsak joga de kötelessége is a kormánygyeplőt kezébe venni, ha ezt nem tehetné, akkor ez nem parlament. — A kormánygyeplőt tárgya néve hibásnak tartja a kormánygyeplőt, mert nem csak bírói ítélet előtt, hanem meghallgatás előtt is elmarasztalta a megvét, 2-szor, mert eljárásában tullepett a kezébe adott törvények határain, és érvénytelenített egy hazai törvényt, 3-szor megkérte ő fölségét, hogy hozzájáruljon a törvény felfüggesztéséhez és így behozta újra a királyi teljhatalmat. Bészédének többi részében Eötvös cult miniszternek, s Pulszkyknak egyes állításaira tesz megjegyzéseket és az azon óhaját fejezi ki végül, hogy ha sürgős a meggyek rendezése, vételessék e munkát mielőbb tárgyalás alá.

12 órakor Somsi Pál kezd beszélni. Midőn ezen sorokat írjuk, az országgyűlés még mindig tart.

A kormány működése.

Vallás- és közoktatási miniszterium. „Ceterum autem censeo, Carthagenem esse delendam.“

A mult alkalommal iparkodtunk kimutatni, hogy általában véve lényeges különbség van valamely nyelvnek jól tudása és annak gyakorlati kezelése közt.

Azaz lényeges különbség van a nyelv tudás és nyelv képesség közt.

Ezen különbség különösen fontos, ha a classikái nyelvekről van szó.

T. i. ezekre nézve, és különösen a latin nyelvre nézve is nyelv tudás vagy nyelv képesség-e — az, a mire szükségünk van?

Ezen kérdésre válaszolni — könnyű.

1848. előtt a latin nyelv gyakorlati kezelésének volt még tere, tehát tanításának némi észszerű — ezéja is; azonban mai nap?

Hol beszélnek ma az országban latinul? a megyei gyűléseken-e? az országgyűlésen-e? a curiánál-e? a házassági táblánál-e? az egyetemeken-e? az akadémiánál-e? stb. stb.

De igen! a latin nyelv mint gyakorlati képesség még ma is — a kath. egyház nyelve.

Vat és csakis ezt lehetne felhozni annak indoklására, hogy ezentúl a kath. gymnasiumokban a latin nyelvet mint képességet fogják tanítani.

Azonban ezen indoklás sem érvényes.

A magyarországi gymnasiumi ifjúságnak száma körülbelül 30 ezerre rüg. És ezek közül hányan fognak lépni a pápi pályára?

A legjobb esetben legfölebb egynehány száz. Tehát, ha a latin nyelv a gymnasiumokon csak ezen okból tanítanék, kérdjük:

Cél szerű e néhány száz ifju kedveért 30 ezer ifjút éveken át kinözni oly tantárggyal, a mely reájuk nézve, ha nem is fölösleges, de jövő életpályájukat tekintve, legalább nem „szükséges“?

Azonkívül alkalmunk volt épen ezen tárgyról bővebben értekezni felvilágosodott kath. főpapokkal, a kik előttünk őszintén oda nyilatkoztak, hogy ők ezen tekintetben sincsenek megelégedve az új középtanodai tantervvel.

És pedig nem ok nélkül.

Azon gyakorlati képességet a latin nyelvben, a melyre egy papnak szüksége van, úgyis megszerzi magának a papnövendék akkor, midőn a seminariumban a theologiai tudományokat négy éven át ezen nyelven tanulja.

Sőt annyi bizonyos, hogy a kath. pap, mint ilyen azon latin nyelvet, melyet a római irodalomból és plane a római mythologia, és antiquitásokból merített, nem is használhatja.

Vagy pl. deus, pontifex, sacerdos, sacrificium stb. nem egészen mást jelentettek-e a római mythologiában, mint a keresztényeknél?

Se szerint, ha a kath. pap ezen és hasonló kifejezéseket azon értelemben használná, a melyvel azok a római mythologiában bírtak, azon esetben nem is volna keresztény, hanem — pogány.

Lám, már ezen gondolatok is elegendők annak kimutatására, hogy a latin nyelvnek, mint képességnek tanítása a magyar középtanodákban, még a kath. clerusnak sincs érdekében.

Hisz épen a clerusnak, mint „ecclesia docens“ nek tudományosan kiképzett emberekre van szüksége. A tudomány pedig nem szökből áll, hanem — fogalmakból, eszmékből.

De ime, a miniszter úr azt mondja, hogy, ha még hozzá tesszük specialis hazai viszonyainkat, melyeknél fogva nálunk egész e század elejéig a latin nyelv volt, a törvényhozás és törvénykezés nyelve, úgy hogy senki, ki e nyelvet nem érti, sem törvényeinket eredeti forrásaikból nem ismerheti, akkor nem nehéz meggyőződünk, hogy nálunk a latin nyelv nagyobb fontossággal bír, mint a görög.

E miatt tehát kell a latin nyelvet gyakorlatilag is tudnunk.

Bocsánat! ha őszinték vagyunk s ezen nagyon is hazafiasnak látszó argumentumra egynehány észrevételeit közölkéztünk.

És pedig először: Az csakugyan igaz, hogy régebbi törvényeink latinul vannak írva, de hát, hogy azokat megismerjük, ahhoz a latin nyelv gyakorlati kezelése szükséges-e? Vagy ha valaki a latin nyelvet annyira ismeri, hogy pl. Tacitust képes megérteni, nem fogja-e ugyanaz megérteni régebbi törvényeinket?

Másodsor: Furcsa, de igaz dolog, hogy még a „Magyar Ujság“ meggyőződése szerint is legfontosabb törvényeink azok, a melyek 1848-ban hoztak. És ime tudunkkal, ezek épen latin nyelven nincsenek megírva.

Harmadsor: Vajjon hányan lesznek a 30 ezer gymnasiumi tanuló ifju közül, a kik régebbi törvényeinket és régebbi történelmünket eredeti latin kuttforrásaik után fogják tanulmányozni? — És ha csakugyan sokan lesznek, kell-e végezt latinul beszélniök is?

Negyedsor: Ha azon körülmény, hogy törvényhozási és történelmi okleveleink latin nyelven vannak írva, már képes volna indokolni a latin nyelvnek, mint gyakorlati képességnek, tanítását középtanodáinkon; ebből az következnék, hogy a török, ó német, francia s tudja Isten, még milyen nyelveket kellend tanulaunk, miután hazai történelmünkre vonatkozó — és pedig igen fontos — okmányok az említett nyelvekben vannak szerkesztve.

Ötödsor — de nem folytatjuk észrevételeinket, jól tudván, hogy, a kit eddigi megjegyzéseink meggyőzni képesek nem voltak, az ugysem volna hajlandó további gondolatrainkat oly jóakarattal fogadni, mint a minővel mi azokat tesszük közzé.

Tehát, hogy félre ne értesünk, egyszerűen kimondjuk, hogy a mennyiben gymnasiumainkban a latin nyelvnek tudományos tanítását pártoljuk sőt szükségesnek tartjuk, ép annyiban feleslegesnek, célszerűtlennek sőt károsnak tartjuk ugyanazon nyelvet, ha annak gyakorlati kezelése azaz „beszélés“ tétetik ki a gymnasium egyik céljává.

Még károsnak is? fogja mondani némely olvasónk.

Lássuk közelebb. Minden szakember tudja, hogy a magyarországi középtanodáknak egyik főátka — a sok nyelvűség.

Vannak gymnasiumaink, a melyekben — a helyi viszonyok egy hozván magokkal — négy, öt sőt hat nyelv is tanítatik, a hol tehát a gymnasium már eddig is inkább nyelvtanító, mint tudományos intézet volt.

Az új középtanodai tanterv ezen nyelveket még egygyel szaporította.

És minő nyelvel? Olyannal, a melyet mai napság sehol sem használnak.

Ha középtanodáinknak az adott specifiens körülmények közt annyira kellett elsatnyolniuk, hogy kénytelenek voltak azon sok nyelvtanítás miatt a tudományt háttérbe szorítani s a magyar nyelven kívül a latin, görögöt, németet és sok helyen még a szlavót, oláhót, ruthént stb, a kötelezett tantárgyak sorába felvenni — ezt még értjük s bizonyos tekintetben jogosultnak is találjuk.

De hogy az új középtanodai tanterv ezen bajt nagyítja s a gymnasiumokban tárgyalandó nyelvek sorát még egygyel szaporítja, — ezt már nem értjük.

És minő nyelvel?

Olyannal, a mely néhány évszázad óta sehol sem él; a mely Magyarországon még néhány évtized előtt itt-ott „beszélgettek“, de 1848. óta legalább tudunkkal már nálunk sem divatozik.

És ezt nagy bajnak kell tekintenünk, mely baj még nagyobbak fog feltűnni előttünk, ha azt paedagogiai szempontból tekintjük.

Ezt a legközelebbi számban fogjuk tenni.

Közmunka miniszterium.

Mint halljuk egy életre való tekintélyes Consortium küldöttéi jártak napjainkban Pesten, hogy vaspálya ügyököt a közlekedési miniszteriumnál szorgalmazzák.

Nem lehet eléggé méltányolnunk a közlekedési miniszterium alapfelfogásában azon tételt, mely a gallicziai összeköttetést a Magyarország vasut hálózatában előtérbe állította.

De a mint ezt méltányoltuk, ugy sajnálunk kelle, hogy oly kevés szót pazarolt ennek kiváló fontosságára s a közönséget csupán oly tekintetekre figyelmeztette, melyek legkevésbé hatályosak, noha fontosak t. i. a stratégiaira. —

Háiban. Mi más táplálékhoz szoktunk. El kelle vala mondania, hogy Galliczia nagy részének, sőt nagy Lengyelország keleti tartományainak egyenes összeköttetése az Adriával és Europa nyugatával, sőt magával Béccsel legegyszerűbben, s leg rövidebben hazánkon keresztül történhetik.

S ha előttünk fontos a levantei kereskedés közvetítése, épen ilyen fontossággal bír a gallicziai s éjszakkéleti tartományok kereskedésének Pesten általi vezetése is.

Meg kell vala magyarázni nekünk, hogy, ha mi a lineát a térképen Piuméra és Lembergre tesszük s vonalat húzunk, ezen vonal Pestet vágja keresztül.

Ilyféle magyarázatot aztán megért az ember, s az ország éjszak-keleti része, mely most is oly élénk közlekedésben él a gallicziai néppel, örömmel üdvözölt volna minden ez iránybani mozzanatot.

A Consortium, melyet felemlítünk, épen egy gallicziaival összekötő vaspályavonal engedélyén fáradozik, s mi teljes reménnyel vagyunk, hogy a közlekedési miniszterium, mely épen ezen összeköttetést kiadott tervezetének egyik alapjául tüzte ki, megragadja a kínálkozó alkalmat, hogy valahára a mint Erdélylyel egy Gallicziaival is legyen legalább egy, első vasuti kapcsolatunk. —

Ezen Consortium mint értesülve vagyunk te kintőleges magyar és lengyel urakból áll s kellő pénzerővel el vannak látva az összeköttetést, melynek nagy része Gallicziában van, ki is építeni.

Itt tehát sajtókatp arról van szó, hogy egy a Lembergi fővonalból keresztben a mi földünkre vonuló pályának adjuk meg a szükséges támogatást, hogy az a természetes legközelebbi vonalon keresen s törjön utat célzaihoz.

Mi ezen mozgalmat a kereskedelmi igen fontos érdekek mellett, még más tekintetben is felette fontosnak tartjuk.

Ha az egyedüli Lengyelország — mert ma csupán Galliczia az — minden összeköttetéseit az európai nyugattal és déllel, sőt magával Béccsel hazánkon keresztül vezeti, ez a nemzetközi érintkezésnek egy oly új nemét nyitja s indítja meg, melynek meg van az anyagi érdekeken túl is az ő nagy fontossága.

Helyezünk e mi erre fontosságot egyelőre, nem tudom, de arról volt alkalmunk meggyőződni, hogy a lengyelek e szempontot igen méltányolják s ezt tapasztalni jól esett nekünk.

Adná az ég, hogy oly melegséggel fogadtassék tervök a közl. miniszteriumban, mily elbizakodottsággal látszanak hozzánk fordulni.

Ők célzalaikban működnek a bécsi miniszteriumnál is. Ohajtanók, hogy itt érezzék, hogy ügyökben a magyarok miniszteriumával van dolguk.

Lapszemle.

Magyar Lapok. Vasárnapi lapjaikat az alsóházi tilés eseményeinek fejtegetése veszi annyira igénybe, hogy az e körüli figyelmet még Kossuthnak újabbán is közzétett levele sem bírja más utra terelni.

Mi még korán felszólaltunk azon erőszakolt összejöttöközések korai felidőzése ellen, mely a parlamentaris kormányt a megerendszerral antagonismusba helyezik. Heves és Pest megyének tett ezt provocalni s ime itt van az ideje, hogy egy konkrét esetben nyilatkozzék a parlament s nem lehet kétség a kimenetelről.

Szerintünk alig lehetne szerencsétlenebb tért és időt választani az összejöttöközésre, mint a mely használtott.

Ilyen positióban pártra és ügyre, legyen az bárminő, csak bizonyos vereség várható.

Mint hogy csaknem valamennyi lap e kérdéssel foglalkozik s Heves megye renititális eljárása ellenében kiküldött kormánybiztosi rendelet helyes vagy helytelen voltáról szól, nem lehet, hogy mi is elhallgassuk ezen párteljárásról nézettünk.

Tegyük fel, hogy a képviselők többsége még lett volna bensőleg győződve, hogy a kormány eljárása elcsúszott vagy hibás volt, — a mint a pártok által az indítvány feltetett, lehetséges e a többségnek másképp mint helyeslőleg a kormányt pártolni?

Nem is szólunk a szélső bal nevétséges indítványáról, mely a belügyminiszter vád alá helyezését kívánta, erre a köz derültség volt a méltó válasz.

De az alkotmányos ellenzék is egyik vezére által a miniszterium eljárásának nem helyeslését indítványozta.

Pedig azt az ellenzékéről feltesszük, hogy a kormányt maga most átvenni nem tartja indőszerű lehetőségnek s azt is feltesszük belátásáról, hogy ha a miniszterium eljárása a ház által rosztaltatik, az a catastrofat, t. i. a miniszterek lemondását, következteti szükségképp.

De még másnémi tekintetek is kényessé teszik a dolgot felette. Ezen egész összejöttöközés a kormány és Heves megye közt Kossuth személyével van kapcsolatban, s bármit állítsunk vagy állagáljunk mi magunk közt, tul a Lajthán a legmagasabb körökben is Kossuth máig is mint a forradalom személyesítője s a szakadasi elvek szóvivője áll.

Bármi más kapcsolatban forduljon elé az összejöttöközés, a kérdés eldöntése nem visel ily kényes természetű szinezést, mint épen ezen ügyben. Vonja meg a többség ez ügyben pártolását a miniszteriumtól, állása nem a házbán, de a dynastia irányában ingott meg.

Nem a miniszterek hűségében azon királyhoz, kit a nemzet ovatiói közt megkoronáztak, fog megfogytokni a bizodalom, de a miniszterek erejében a szerencsétlen áramlásnak gátat vet-

hetni, s ott állunk kormányunkkal, hol álltunk 1848-ban.

S itt mindenek előtt egy szokásos ellenvetés ellen kell előre óvakodnunk.

Mi ugy hisszük, hogy a felséges uralkodó házzal s a lajthántuli népekkel becsületes őszinte szándékkal kötöttük a békét s csináltunk szövetséget.

És ha ez így van, nem mondhatjuk: mit bánjuk mi, mint vélekednek ott e dolgokról, valamint ezt amonnan sem mondhatják irányunkban.

Sőt ha a kölesönös bizalomra s őszinte közlekedésre van mindkét oldalról szükségünk, akkor soha sem felejtethetjük a multakat s lekünkben el kell ismerünk, hogy 1848-ban bizony sok meggyőződésünk ellen történt s annyiban legalább a túlsó partról vádolhatnak, hogy gyöngök voltunk magunkat soportatni.

Ezen aggodalom ma is feltámadhat. S hogy ne, mikor Kossuthnak felszólalása izgalomba hozza az országot, megtámadásoknak teszi ki a kormányt, rabol a törvényhozástól annyi drága időt — szóval ennyi zaj és lármá nem ingyen történik. Sőt minél nagyobb lesz e zaj és lármá, annál károsabb.

S már most vegyük a municipalisták szerencsétlen csatarendezését:

a parlamentaris kormány és megyehatóság közti összejöttöközést oly téren kísértik meg, hol

a kérdés kapcsolatánál fogva magát a dynastia iránti hűséget érinti a felfogásban,

hol az alaptörvények is megtámadtatnak,

hol a miniszterium iránti felsőbb bizalom is szükségképp nagy rázkodást kell, hogy szenvedjen — miből következzéképp okvetlenül miniszteri crisis s ebben catastrofa áll elő —

s ily térfoglalással gondolják-e, hogy fognak a municipium számára győzelmet kivívni?

Ilyet tehetnek a municipiumok titkos ellenségei vagy ügyetlen barátai.

Tertium non datur. —

BELFÖLD.

Pestmegye bizottságának közgyűlésében a belügyminiszternek egy rendelete, melyben a megvét az ismeretes korábbi rendeletek teljesítésére felszólítja, felolvastatván, végeztetett, hogy a megye a belügyminiszter rendeletét teljesíteni fogja ugyan, de a ministerialis és megyei szervezet közti competencialis kérdésben sérelmi feliratot fog az országgyűléshez felterjeszteni.

A gyűlésen egyedül Nyáry szölt más senki, s kimondatván a végzés, a gyűlésnek, mely ezért volt összehívva, vége lett. A kir. biztosság megjelenése ez által feleslegessé tétetvén — el is marad. Ez által a kormány s megyehatóság közti összejöttöközésnek egy alkalma el van hátrítva. Nem lehet nem méltányolni Pestmegye bizottmányának higgadságtát, hogy ily időben, hol annyi realérdekek várnak megoldásra, az ily meddő összejöttöközések alkalmait elhárítja.

KÜLFÖLD.

Az új olasz miniszter Menabrea, Olaszországnak külföldi agenseihez következő tartalmú köriratot intézett: A szeptemberi egyezmény Olaszországra kötelességeket rótt, melyek teljesítése felette nehéz, miután helyi viszonyoknál fogva, több bandának sikerült a pápai birtokba nyomolni, daczára annak, hogy a határok olasz csapatok által őriztetek. A pápa és Olaszország közti kibékülés reménye a pápa ellenszegülése következtében megbírsult. A kormány nem tud ama meggyőződésre jutni, hogy a jelen állapotok intervenciót tennének szükségessé. A pápai csapatok elég erősek lettek volna, és a francia kormány mégis elhatározta, hogy intervenciól daczára a részünkről tett ellenkezéseknek. Méltóságunk igényeit és az érdekeket tekintve véve, meghagyta a kormány csapatjainak, hogy a határokat lépjk át. E csapatok odautasítottak, hogy állítsák helyre a nyugalmat a lakosság közt, mely mindenütt a kormány védelméért esd. A csapatok továbbá oda utasítottak, hogy a hatóságokat és municipalitásokat tiszteltem tartassák. A tényállás a francia intervenció következtében más lett, mint a hogy a szeptemberi egyezmény alakította. A kormány kénytelen volt magát azon álláspontra helyezni, mely a másik szerződő fél állásponjtával azonos, hogy az illető tárgyalásokat tökéletes egyenlőség alapján indíthassa meg. Azt reméljük, hogy a tárgyalások oly végleges eredményre fognak vezetni, mely épp egy kilégíti a nemzeti törekvéseket, mint a pápának isteni küldetését teljesítésére szükséges méltóságát és függetlenségét biztosítja.

E körirat nagyon kevés felvilágítást ad az olasz kormány politikájáról. Csak annyit vehetünk ki belőle, hogy Francia és Olaszország nem tudja, milyen állást foglaljon tulajdonképen egymással szemközt. A francia intervenció a pápai udvar részéről vétetett ig nybe; az olasz kormányé a nép részéről; egyik sem akarja befolyását elveszteni; Olaszország Franciaországgal szembeállani nem bír; Franciaország Olaszországgal szembeállani nem tartja tanácsosnak.

Újabb tudósítások szerint a francia csapatok octóber 31-ikén vagy november 1-én Rómába vonultak. Ha ez igaz, akkor van okunk azon másik hírek is hitelt adni, mely szerint Garibaldi az olasz kormány részéről hozzá küldött barátainak rábeszélésére elvonult volna Róma alól.

Az olasz hadsereg is pápai birtokra lépett. Egy florenzi telegramm szerint, a nép lelkesedéssel fogadta e csapatokat. A pápai hatóságok beállították működésüket, és a községek Viktor Emanuel nevében ideiglenes kormányokat alakítanak.

E békés alakulással biztató hírek ellenében terjed az a hír is, hogy Florenczban 200 követ a Menabrea miniszterin ellen nyilatkozott.

Az ismeretes Dolfi, capitano de populo, csak rendeletet vár Garibalditól, hogy felkelést szervezzen. A kormány minden oldalról a fővárosba szorítja csapatait, hogy azt ilyen esetre biztosítsa.

A párisi lakosságra nagyon kedvezőtlen benyomást tett a római expedíció. Ennek bizonyítéka az, ami a „Hotel de Ville”-ben tartott banket után történt.

Az ily már már keseredett ajzot öltő körülmények közt, Ferencz József Ö Főlsége békeangyal szerepet játszik Párisban.

Igy van ez a komolyabb politikai színezetű ügyekben is. — A diplomatai karnak oct. 27-iki fogadtatása alkalmával nyilvánosan mutatta ki Ö Főlsége, hogy minden oldalról békés kiegyenlítés fő törekvése.

A porosz követhez így szólt: „Igen örültem, hogy az ön fejedelmével ideutazásom alkalmával találkoztam. Nigirához, az olasz követhez, pedig így: „Teljes szívemből kívánom Viktor Emánel királynak, hogy mindazon nehézségek megszűnjenek, melyekkel kormányának jelenleg küzdenie kell.”

Ausztriának igyekezni kellett ezért a birodalom belsejében a rendet megszilárdítani. A salzburgi találkozás óta lefolyt két hónap nem volt Ausztriában az alkotmányos állapotok helyreállítására nézve elvesztegetve; Beust miniszter diadalmasan lépett ki mostanára egy nehéz válságból és tekintélye most már annyira erősödött, hogy azt senki sem támadja már meg.

eziaországra nézve napról napra becsesebbé válik. Franciaország viszont bizony számíthat Ausztria hiv közreműködésére és e körülményben biztos zálogát látja azon nagy ügy újabb diadalának, melynek védelmére hivatva van.

A berlini kormány politikája az egész vonalon győztes maradt; a valamikor közvetlen birodalmi tagok büszkessége is megtörtétt és magában Württembergben is nagy vereséget szenvedett a néppárt Bismark szerencsése újabb diadalt aratott, és a körülmények e diadalt biztosítani sőt elősegíteni látszanak: Franciaország az olasz zavarokba van bonyolítva és így Poroszországnak szabad keze volt a déli államokra, a külföldet számba sem véve, nyomást gyakorolnia Hohenlohe programját és utóbbi kérését, hogy a német államoknak legalább összes „vető”-jök legyen a parlament határozatai ellen, — kereken megtagadta; és mivel nem hajlott Bismark, hajlott az ellentét. — Azonban az idősebbi diadal magában hordja a meghasonlást magvát. Az eszközök, melyek által Poroszország győzött, a meggyőzöttek szívében hagyták töviseiket; és a szabadság érzete, mely fölött most az anyagi jóléttel biztosítása győzött, nagyon hamar megéletheti e töviseket és érzékenyen sérthet.

Ali paschának kretai békeküldöttsége ezútra nem vezetett. A kretaiak határozott nemmel feleltek. Ali pascha october 31-én következők proclamatit bocsátott a kretaiakhoz: „A fegyverszünet tartama ma végét éri. Eljött a pillanat, melyben komoly lépéseket kell a sziget lecsillapítására és adminisztratív újjászervezésére, a lakosság küldötteinnek segélyével, tenni. — Haladéktalanul létesítenek következő rendszabályok: A császári csapatok oltalmazandják a békés lakosokat, a törvényszékek hatáskörükbe lépnek és a helyhatóságok fognak a lakosság sürgős szükségéi felett örködni. Minden idegen önkényes, bármily körülmenyek között fogatik el, egy haditörvényszék által a hadi törvények értelmében — és minden török alattvaló, melynek kezében fegyver található vagy a felkelést elősegíti, vegyes ítélszék által fog elítéltetni.”

VEGYES.

Azon nagyfontosságú reformok közt, melyeket a magy. kir. tudomány-egyetemnek bölcsészeti kara indítványoz, megemlítésre méltónak tartjuk azon javaslatot is, mely több, az egyetemen eddig nem létező tanszék felállítására vonatkozik. Ide tartoznak nevezetesen a) az aesthetika; b) a mennyiségtani természettan; c) a sémi nyelvek; d) az indogerman nyelvek összehasonlító nyelvésze; e) az altjai nyelvek összehasonlító nyelvésze; f) a csillagászat számára felállítandó tanszék. Azonban itt önkénytelenül is azon kérdés merül fel: vajjon fognak-e találkozni elegendő számmal hazai szakértők, a kik ezen tanári állomások elnyeréséért pályázni képesek? s ezért nem volna-e észszerű — és pedig minél előbb — a hazai közepetnádai tanári karok kebeléből több szakembert kiküldeni a külföldi egyetemekre, hogy ott az épen elősorolt szakmákban alaposan készüljenek.

Mult vasárnap, azaz f hó 3-ikán dél utáni 5 órakor tartott meg a „budapesti tanári egyesület” utolsó közgyűlése, melyben elhatározott, hogy ezen egyesület mint ilyen létezni megszűnik s ezután az „országos közepetnádai egyesület” beolvad. Nem akarunk ez alkalommal keserű visszaemlékezésekbe bocsátkozni, melyekkel használni ugy sem lehetne, hanem ez uttal öszinte sajnálkozásunkat fejezzük ki a felett, hogy míg a „budapesti tanári egyesület”-nek egy év előtt 117 tagja volt, az országos egyesületnek jelenleg csak mintegy 60 tagja van. Hogy lehetséges ez? s ki okozta ezt? — Külömben adja Isten, hogy a multak tapasztalásain okulva ezen új egyesület sikeresebben működ-hessék, mint ezt az épen megszűnt budapesti tanári egyesület mondhattuk.

Dr. Riedl Szende előfizetést bocsát ki, egy ily című munkára: „Tanulmányok az új magyar közepetnádai tanterv felett.” Ára egy forint. Az előfizetési pénzek a kiadó hivatalhoz. (Első utags. egyesületi könyvnyomda; Pest, 3 korona utags. 18. szám) küldendők.

A hercegeprimás ö excellentiája tegnapelőtt, az az vasárnap Pestre érkezett.

A budai képviselőtestület ma hétfőn tartott közgyűlésében elhatározta, hogy a vári főegyház plébánosának választása holnap fog megtörténni.

Halálozás. Oct. 22—31-éig Pesten összesen 135 egyén halt meg és pedig 71- és 64 nőnemű, kik közt 48 gyermek volt. Állásuk szerint meghalt 2 honoratior, 59 kereskedő és iparos, 74 munkás és szolga. Az egészségi állapot javult, a hagymáz és himlésetek megfogytak.

A magy. kir. vallás és közoktatási miniszter dr. Klamorik Jánost, a besztezebányai kir. államgymnasium igazgatójává nevezte ki.

Legujabb.

Florenz, nov. 3. Valamennyi, a tartományokból érkező hírek constatálják, hogy Menabrea köriratát jól fogadták. Félhivatalos küldöttek folyvást alkudoznak a garibaldistákkal, hogy őket visszatérésre bírják. Híre jár, hogy legközelebb a szabadságon levő osztályok fegyver alá fognak szölitátni.

A hiv. újság azt mondja: A végből, hogy minden kétértelműségnek eleje vétessék, az olasz kormány elhatározta, miszerint a vele szomszédos pápai tartományokban a jelen viszonyok változásának előidézését sem elfogadni, sem pedig serkenteni nem fogja.

Páris, nov. A tegnapi „Moniteur” egy jegyzékről értesít, melyet a külügyminiszter intézett a florenzi francia ügyvivőhöz, fajdalmas meglepetését fejezve ki a pápai államok némely pontjainak olasz csapatok által megszállása fölött. E

tényt a nemzetközi jogokkal cllenkezőnek állítja, melybe a francia kormány semmi esetre bele nem nyughatik.

Ha az olasz kormány, mondja továbbá a jegyzék hallgatóság beleegyezésünkre számíthatni vél, ez illusió, melyet szétoszlátni nem késlekedhetünk.

Napoleon tegnap az osztrák császárnál reggelizett, ki ma este Párisból Bécsbe visszaindul. A „France” így szól: Lamarmora tbk missiója abban áll, hogy új lépéseket tegyen Olaszország magatartásának kimentésére. A francia kormány azonban csak a következő feltételek mellett alkudozhat: Olaszország semmiképen se avatkozzék a római államok ügyébe és semmi közös actio.

„Presse” arról értesít, hogy a portugál kormány, az olasz kérdésben megkérdezettvén, a maga részéről tartózkodási elhatározását fejezte ki.

Koppenhágából távirják, hogy a nyugatindiai szigetek eladása Észak-Amerikának, határozott tény. Az eladási ár 14 millió tallér.

A lengyel határszélről ezeket írják az „A. Alld Ztg”-nak: Azt hinné ember, hogy az orosz kabinet már régen tudomással bír a francia intervencióról, mert darab idő óta Oroszország beneszebből szakadatlanul szállítatnak a csapatok Lengyelország felé, hol hallomás szerint több helyen téli tábornot ütnek. Az osztrák határszálen 80,000 emberből álló vigyázó csapat állítottat fel. Az oroszok, ugy látszik, azon erős meggyőződésben vannak, hogy a francia intervenció Olaszországban egy általános háborúra fog vezetni, mely eshetősegre Oroszország jó levele el akar készülni.

Az „Opinione” jelenti, hogy Garibaldi Montetodonban van, hol magát megerősíti. Azon hozzá intézett felhívásokra, hogy vonuljon vissza, tagadólág választ. Ugyanazon lap biztosít, hogy Ausztria szóval már beleegyezett Franciaország ama javaslatába, hogy a római kérés megoldására konferencia hívassék össze. Angol- és Poroszország a közbeavatkozás ellen vannak. Oroszország mindaddig felfüggeszti határozatát míg Franciaország részletesen elő nem terjeszti a konferencia tárgyait.

Szerkesztői üzenet.

F... e József tanár úrnak Pesten. Fogy Ön Dr Császárnak levelén — a melyet legközelebb közöltünk, — megbotránkozott, azt nagyon is természetesen találjuk. Azonban legyen egy kis türelemmel. Ezen levélre ugyanis oly sok választ kaptunk, hogy nem csekély fáradságunkba kerül már annak eldöntése is, melyeket közöljük? Azonban a jövő számban minden esetre iparkodni fogunk, Ön kívánalmainak megfelelni. Külömben sz. a. v. t. a. t.

Kiadó-tulajdonos és felelős szerkesztő: ZOVÁNYI J. MIHÁLY.

T Ö Z S D E.

Table with financial data including exchange rates for various currencies (Gabella-árak, Magyar értékpapírok, Bécsi börze, Részvények) and interest rates (Elsőbbségi kötvények, Érték és pénz).

H I R D E T É S E K.

Advertisement for 'IFJUSÁG LAPJA' (Youth Magazine), edited by A. C. Szülék, tanítók, nevelők és ifjúságnak. Includes subscription rates and contact information.

Advertisement for Pfeiffer Ferdinand's national book trade in Pest. Lists various books and services available for purchase.

Advertisement for 'Ó R A N G Y A L' (The Ring) book series, published by Eggenberger Nándor. Includes details about the books and subscription information.